Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 16 lipca 2015 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny — Dyrektywa 2002/96/WE — Artykuł 2 ust. 1 i art. 3 lit. a), jak również załączniki IA i IB — Dyrektywa 2012/19/UE — Artykuł 2 ust. 1 lit. a), art. 2 ust. 3 lit. b) i art. 3 ust. 1 lit. a) i b), jak również załączniki I i II — Pojęcia „sprzętu elektrycznego i elektronicznego" oraz „narzędzi elektrycznych i elektronicznych" — Napędy bram garażowych

W sprawie C-369/14

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Landgericht Köln (Niemcy) postanowieniem z dnia 23 lipca 2014 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 31 lipca 2014 r., w postępowaniu:

Sommer Antriebs- und Funktechnik GmbH

przeciwko

Rademacher Geräte-Elektronik GmbH & Co. KG,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: M. Ilešič (sprawozdawca), prezes izby, A. Ó Caoimh, C. Toader, E. Jarašiūnas i C.G. Fernlund, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Sommer Antriebs- und Funktechnik GmbH przez J. Stock, Rechtsanwältin,

— w imieniu Rademacher Geräte-Elektronik GmbH & Co. KG przez S. Pietzckera, Rechtsanwalt,

— w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego i A. Lippstreu, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez G. Bragę da Cruza, C. Hermesa oraz D. Lomę-Osoria Lerenę, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni z jednej strony art. 2 ust. 1 i art. 3 lit. a) dyrektywy 2002/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie zużytego sprzętu elektrotechnicznego i elektronicznego (WEEE) (Dz.U. L 37, s. 24), jak również załączników IA i IB do tej dyrektywy, a z drugiej strony art. 2 ust. 1 lit. a), art. 2 ust. 3 lit. b) i art. 3 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/19/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (WEEE) (Dz.U. L 197, s. 38), jak również załączników I i II do tej dyrektywy.

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Sommer Antriebs- und Funktechnik GmbH (zwaną dalej „Sommerem") a Rademacher Geräte-Elektronik GmbH & Co. KG (zwaną dalej „Rademacherem") w przedmiocie niewpisania Rademachera do Stiftung elektro-altgeräte register (krajowego niemieckiego rejestru zużytego sprzętu elektrycznego, zwanego dalej „Stiftung ear") jako producenta sprzętu elektrycznego i elektronicznego (zwanego dalej „EEE").

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 2002/96

3 Zgodnie z art. 25 dyrektywy 2012/19 dyrektywa 2002/96 została uchylona ze skutkiem od dnia 15 lutego 2014 r.

4 Motywy 10, 15 i 16 dyrektywy 2002/96 miały następujące brzmienie:

„(10) Niniejsza dyrektywa obejmuje wszelkiego rodzaju urządzenia elektryczne i elektroniczne używane przez konsumentów oraz urządzenia elektryczne i elektroniczne przeznaczone do użytku profesjonalnego […].

[…]

(15) Zbiórka selektywna stanowi warunek konieczny do zagwarantowania specyficznego przetwarzania oraz recyklingu [zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (zwanego dalej »WEEE«)] i jest niezbędna do osiągnięcia wybranego we Wspólnocie poziomu ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego […].

(16) Aby utrzymać wybrany poziom bezpieczeństwa oraz zharmonizowane, wspólnotowe cele w zakresie środowiska naturalnego, państwa członkowskie muszą przyjąć właściwe środki mające na celu zminimalizowanie usuwania WEEE jako nieposortowanych odpadów komunalnych oraz osiągnięcie wysokiego poziomu selektywnej zbiórki WEEE […]".

5 Artykuł 1 tej dyrektywy, zatytułowany „Cele”, był sformułowany następująco:

„W pierwszym rzędzie celem niniejszej dyrektywy jest ograniczenie ilości [WEEE], a ponadto ponowne użycie, recykling oraz inne formy odzysku takiego złomu, tak aby ograniczyć ilość usuwanych odpadów. Jest nim również dążenie do poprawy funkcjonowania w środowisku naturalnym wszystkich podmiotów zaangażowanych w cykl życia urządzeń elektrycznych i elektronicznych, tzn. producentów, dystrybutorów i konsumentów, w szczególności podmiotów bezpośrednio zaangażowanych w przetwarzanie [WEEE]”.

6 Artykuł 2 tej dyrektywy, zatytułowany „Zakres”, stanowił w ust. 1:

„Niniejszą dyrektywę stosuje się do [EEE] ujętych w kategoriach wymienionych w załączniku IA, pod warunkiem że dane urządzenie nie jest częścią innego rodzaju urządzenia, które nie wchodzi w zakres stosowania niniejszej dyrektywy. Załącznik IB zawiera wykaz produktów ujętych w kategoriach wymienionych w załączniku IA”.

7 Artykuł 3 omawianej dyrektywy, zatytułowany „Definicje”, stanowił:

„Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

a) [»EEE«] oznacza urządzenia, których właściwe działanie jest uzależnione od zasilania prądem elektrycznym lub polem elektromagnetycznym, oraz urządzenia do wytwarzania, przesyłu oraz pomiaru prądu i pól, ujęte w kategoriach wymienionych w załączniku IA oraz przeznaczone do użycia przy napięciu znamionowym nieprzekraczającym 1000 woltów dla prądu zmiennego i 1500 woltów dla prądu stałego;

[…]”.

8 Załącznik IA do dyrektywy 2002/96 wymieniał kategorie EEE objęte tą dyrektywą. Punkt 6 tego załącznika dotyczył „przyrządów elektrycznych i elektronicznych (z wyjątkiem wielkogabarytowych, stacjonarnych przyrządów przemysłowych)”.

9 Punkt 6 załącznika IB do tej dyrektywy, zatytułowanego „Wykaz produktów, które należy uwzględnić do celów niniejszej dyrektywy oraz które ujęto w kategoriach załącznika IA”, miał następujące brzmienie:

„Narzędzia elektryczne i elektroniczne (z wyjątkiem wielkogabarytowych, stacjonarnych narzędzi przemysłowych)

Wiertarki

Piły

Maszyny do szycia

Urządzenia do skręcania, mielenia, piaskowania, przemiału, piłowania, cięcia, nawiercania, robienia otworów, nabijania, składania, stolarki lub podobnych metod przetwarzania drewna, metalu i innych tworzyw

Narzędzia do nitowania, ćwiekowania lub przyśrubowania lub usuwania nitów, ćwieków, śrub lub podobnych zastosowań

Narzędzia do spawania, lutowania lub podobnych zastosowań

Urządzenia do rozpylania, rozprowadzania, rozpraszania lub innego typu nanoszenia cieczy lub substancji gazowych innymi metodami

Narzędzia do koszenia trawy lub innych prac ogrodniczych”.

Dyrektywa 2012/19

10 Motywy 6, 9, 14 i 15 dyrektywy 2012/19 mają następujące brzmienie:

„(6) Celem niniejszej dyrektywy jest przyczynianie się do zrównoważonej produkcji i konsumpcji poprzez – w pierwszej kolejności – ograniczenie ilości WEEE, a ponadto poprzez ponowne użycie, recykling oraz inne formy odzysku takich odpadów, tak aby ograniczyć ilość unieszkodliwianych odpadów i przyczynić się do wydajnego wykorzystywania zasobów oraz do odzyskiwania cennych surowców wtórnych. Jest nim również dążenie do poprawy ekologicznego charakteru działalności wszystkich podmiotów zaangażowanych w cykl życia EEE, tzn. producentów, dystrybutorów i konsumentów, a w szczególności podmiotów bezpośrednio zaangażowanych w zbieranie i przetwarzanie WEEE. W szczególności realizowane w różny sposób w poszczególnych krajach zasady odpowiedzialności producenta mogą prowadzić do znacznych rozbieżności w obciążeniu finansowym podmiotów gospodarczych. Zróżnicowana polityka w dziedzinie gospodarowania WEEE w poszczególnych krajach niekorzystnie wpływa na skuteczność realizacji strategii recyklingu. Z tego powodu najważniejsze kryteria należy ustanowić na poziomie Unii, należy też opracować minimalne normy dotyczące przetwarzania WEEE.

[…]

(9) Zakres stosowania niniejszej dyrektywy powinien obejmować wszelkiego rodzaju EEE używany przez konsumentów oraz EEE przeznaczony do użytku profesjonalnego […]. Cele niniejszej dyrektywy można osiągnąć bez konieczności włączania do jej zakresu stosowania wielkogabarytowych stałych instalacji, takich jak platformy wiertnicze, systemy transportu bagażu na lotniskach lub windy. Jednak sprzęt, który nie jest zaprojektowany i zainstalowany specjalnie jako część tych instalacji oraz który może spełniać swoją funkcję, nawet jeżeli nie jest częścią tych instalacji, powinien być objęty zakresem niniejszej dyrektywy. Odnosi się to na przykład do sprzętu takiego jak sprzęt oświetleniowy czy panele fotowoltaiczne.

[…]

(14) Selektywna zbiórka stanowi warunek konieczny do zagwarantowania właściwego przetwarzania i recyklingu WEEE oraz jest niezbędna do osiągnięcia wybranego w Unii poziomu ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska. Konsumenci muszą się aktywnie przyczyniać do pomyślnej realizacji takiej zbiórki oraz należy ich zachęcać do zwrotu WEEE […].

(15) Aby osiągnąć wybrany poziom bezpieczeństwa oraz zharmonizowane, unijne cele w zakresie środowiska, państwa członkowskie powinny przyjąć właściwe środki, by zminimalizować pozbywanie się WEEE jako nieposortowanych odpadów komunalnych oraz by osiągnąć wysoki poziom selektywnej zbiórki WEEE […]”.

11 Artykuł 1 tej dyrektywy, zatytułowany „Przedmiot”, ma następujące brzmienie:

„Niniejsza dyrektywa ustanawia środki służące ochronie środowiska i zdrowia ludzkiego poprzez zapobieganie niekorzystnym skutkom wytwarzania [WEEE] i gospodarowania tym sprzętem lub poprzez ograniczanie tych skutków oraz poprzez ograniczanie ogólnych skutków wykorzystania

zasobów i poprawę efektywności takiego wykorzystania zgodnie z art. 1 i 4 [dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy (Dz.U. L 312, s. 3)], przyczyniając się tym samym do zrównoważonego rozwoju".

12 Artykuł 2 rzeczonej dyrektywy, zatytułowany „Zakres zastosowania", stanowi:

„1. Niniejszą dyrektywę stosuje się do [EEE], jak następuje:

a) od dnia 13 sierpnia 2012 r. do dnia 14 sierpnia 2018 r. (okres przejściowy), z zastrzeżeniem ust. 3, do EEE należącego do kategorii wymienionych w załączniku I. Załącznik II zawiera przykładowy wykaz EEE należącego do kategorii wymienionych w załączniku I;

[…]

3. Niniejszej dyrektywy nie stosuje się do następującego EEE:

[…]

b) sprzętu, który jest specjalnie zaprojektowany i zainstalowany jako część innego rodzaju sprzętu, który jest wyłączony z zakresu stosowania niniejszej dyrektywy lub który nie wchodzi w zakres stosowania niniejszej dyrektywy i który może spełniać swoją funkcję tylko jako część tego sprzętu;

[…]".

13 Artykuł 3 omawianej dyrektywy, zatytułowany „Definicje", stanowi w ust. 1:

„Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

a) [»EEE«] oznacza sprzęt, którego prawidłowe działanie uzależnione jest od dopływu prądu elektrycznego lub obecności pól elektromagnetycznych, oraz sprzęt służący do wytwarzania, przesyłu oraz pomiaru prądu i pól elektromagnetycznych i zaprojektowany do użycia przy napięciu nieprzekraczającym 1000 woltów dla prądu przemiennego i 1500 woltów dla prądu stałego;

b) »wielkogabarytowe stacjonarne narzędzia przemysłowe« oznaczają wielkogabarytowy zespół maszyn, sprzętu lub elementów składowych, współpracujących ze sobą w celu konkretnego zastosowania, trwale instalowany i odinstalowywany w konkretnym miejscu przez profesjonalny personel oraz użytkowany i utrzymywany przez profesjonalny personel w przemysłowym obiekcie produkcyjnym lub w obiekcie badawczo-rozwojowym;

[…]".

14 Punkt 6 załącznika I do dyrektywy 2012/19, zatytułowanego „Kategorie EEE objętego niniejszą dyrektywą w okresie przejściowym, o którym mowa w art. 2 ust. 1 lit. a)", jest identyczny z pkt 6 załącznika IA do dyrektywy 2002/96.

15 Punkt 6 załącznika II do dyrektywy 2012/19, zatytułowanego „Przykładowy wykaz EEE należącego do kategorii załącznika I", ma następujące brzmienie:

„Narzędzia elektryczne i elektroniczne (z wyjątkiem wielkogabarytowych stacjonarnych narzędzi przemysłowych)

Wiertarki

Piły

Maszyny do szycia

Urządzenia do obróbki tokarskiej, frezowania, piaskowania, przemiału, piłowania, przecinania, cięcia, wiercenia, wykonywania otworów, sztancowania, falcowania, gięcia lub podobnych metod przetwarzania drewna, metalu i innych tworzyw

Narzędzia do nitowania, gwoździowania lub śrubowania, lub usuwania nitów, gwoździ, śrub, lub do podobnych zastosowań

Narzędzia do spawania, lutowania lub podobnych zastosowań

Urządzenia do rozpylania, rozprowadzania, dyspergowania lub innego typu rozprzestrzeniania cieczy lub substancji gazowych innymi metodami

Narzędzia do koszenia lub innych prac ogrodniczych".

Prawo niemieckie

16 Paragraf 3 ust. 1 Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, BGBl. 2010 I, s. 254), zmienionej ustawą z dnia 1 października 2013 r. (BGBl. 2013 I, p. 3714) (zwanej dalej „UWG"), zatytułowany „Zakaz nieuczciwych praktyk handlowych", stanowi:

„Zakazane są nieuczciwe praktyki handlowe, jeżeli w sposób znaczący mogą wpłynąć na interesy konkurentów, konsumentów lub innych podmiotów na rynku […]".

17 Zgodnie z § 4 UWG, zatytułowanym „Przykłady nieuczciwych praktyk handlowych":

„Nieuczciwej praktyki handlowej dopuszcza się w szczególności podmiot, który:

[…]

11. narusza przepis ustawy, którego celem jest także uregulowanie zachowań rynkowych w interesie podmiotów działających na rynku".

18 Gesetz über das Inverkehrbringen, die Rücknahme und die umweltverträgliche Entsorgung von Elektro- und Elektronikgeräten (Elektro- und Elektronikgerätegesetz) (ustawa o wprowadzaniu do obrotu, zwrocie i przyjaznej dla środowiska utylizacji sprzętu elektrycznego i elektronicznego, BGBl. 2005 I, s. 762, zwana dalej „ElektroG") z dnia 16 marca 2005 r. zawiera § 2, zatytułowany „Zakres stosowania", który ma następujące brzmienie:

„(1) Niniejszą ustawę stosuje się do [EEE] objętego poniższymi kategoriami, pod warunkiem że nie jest on częścią innego urządzenia, które nie wchodzi w zakres stosowania niniejszej ustawy:

[…]

6. Narzędzia elektryczne i elektroniczne, z wyjątkiem wielkogabarytowych stacjonarnych narzędzi przemysłowych.

[…]".

19 Paragraf 3 ElektroG, zatytułowany „Definicje”, przewiduje:

„(1) [»EEE«] w rozumieniu niniejszej ustawy jest:

1. sprzęt, którego właściwe działanie jest uzależnione od zasilania prądem elektrycznym lub polem elektromagnetycznym,

2. sprzęt służący do wytwarzania, przesyłu oraz pomiaru prądu i pól elektromagnetycznych,

zaprojektowany do użycia przy napięciu nieprzekraczającym 1000 woltów dla prądu przemiennego i 1500 woltów dla prądu stałego.

[…]

(11) »producentem« w rozumieniu niniejszej ustawy jest każdy, kto, bez względu na wykorzystywaną technikę sprzedaży, w tym porozumiewania się na odległość w rozumieniu § 312b ust. 2 Bürgerliches Gesetzbuch [(kodeksu cywilnego)], w sposób zawodowy:

1. produkuje i wprowadza po raz pierwszy do obrotu pod własnym znakiem towarowym na obszarze stosowania niniejszej ustawy [EEE].

[…]”.

20 Paragraf 6 ust. 2 tej ustawy, zatytułowany „Utworzenie wspólnego organu, rejestracja, gwarancja finansowania”, ma następujące brzmienie:

„Każdy producent jest zobowiązany do zarejestrowania się zgodnie ze zdaniami drugim i trzecim u właściwych władz (§ 16) przed wprowadzeniem do obrotu sprzętu elektrycznego lub elektronicznego […]”.

21 Punkt 6 załącznika I do ElektroG, zatytułowany „Lista kategorii i sprzętu”, jest identyczny z pkt 6 załącznika II do dyrektywy 2012/19.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

22 Na podstawie § 6 ust. 2 ElektroG Sommer, który wytwarza napędy bram garażowych oraz inne produkty, jest zarejestrowany w Stiftung ear jako producent EEE.

23 Rademacher również produkuje napędy bram garażowych. Owe napędy wymagają do prawidłowego działania zasilania prądem elektrycznym o napięciu znamionowym wynoszącym około 220–240 woltów, zaprojektowane są tak, by zamontować je razem z bramami garażowymi jako część wyposażenia budynku, i mogą zostać w dowolnym czasie zdemontowane, zamontowane na nowo lub dodane do tego wyposażenia (zwane dalej „omawianymi napędami”). Rademacher nie jest zarejestrowany w Stiftung ear jako producent EEE.

24 Z akt przedłożonych Trybunałowi wynika, że w lipcu 2013 r. Sommer wniósł do Landgericht Köln (sądu regionalnego w Kolonii) powództwo przeciwko Rademacherowi, podnosząc, że ten dopuścił się czynu nieuczciwej konkurencji, ponieważ nie zarejestrował się w Stiftung ear jako producent EEE. Wniesiona przez Sommera skarga ma na celu w szczególności zakazać Rademacherowi wprowadzania do obrotu omawianych napędów tak długo, jak spółka ta nie zostanie zarejestrowana w Stiftung ear, a także do zobowiązania go do naprawienia wszelkiej szkody poniesionej ewentualnie przez Sommera w wyniku wprowadzenia do obrotu takich napędów.

25 Sommer uważa, że Rademacher jest „producentem” w rozumieniu § 3 ust. 11 ElektroG, w związku z czym spółka ta była zobowiązana zarejestrować się w Stiftung ear przed wprowadzeniem EEE do obrotu. Sommer podnosi w tym względzie, że omawiane napędy nie stanowią „wielkogabarytowych stacjonarnych narzędzi przemysłowych”, lecz „narzędzia elektryczne i elektroniczne” w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 6 tej ustawy, ponieważ chodzi tu o sprzęt przeznaczony do używania w gospodarstwach domowych, właściwe działanie tych napędów jest uzależnione od zasilania prądem elektrycznym lub polem elektromagnetycznym, są one zaprojektowane do używania przy napięciu znamionowym nieprzekraczającym 1000 woltów dla prądu zmiennego i 1500 woltów dla prądu stałego i nie są nieruchome. Zdaniem Sommera wspomniane napędy pełnią samodzielną funkcję i nie są częścią innego sprzętu, który nie jest objęty zakresem stosowania ElektroG.

26 Rademacher kwestionuje to stanowisko. Uważa on, że omawiane napędy nie stanowią „narzędzi” w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 6 tej ustawy. Przepis ten należy bowiem interpretować w świetle pkt 6 załącznika I do ElektroG, który zawiera listę produktów. Wprawdzie owa lista nie jest wyczerpująca, jednak wspólną cechą wszystkich przewidzianych w niej produktów jest to, że oddziałują one na materiały, to znaczy na obrabiane materiały i substancje, zmieniając je przy tym fizycznie. Tymczasem skoro omawiane napędy mają za zadanie jedynie zaopatrywać w energię elektryczną dany system i sterować nim, korzystanie z tych produktów nie prowadzi do jakiegokolwiek bezpośredniego przekształcenia lub oddziaływania na materiały lub substancje i nie mogą one zostać uznane za „narzędzia elektryczne i elektroniczne” w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 6 ElektroG. Rademacher uważa, że omawiane napędy nie pełnią w żadnym razie samodzielnej funkcji, lecz stanowią część składową produktu głównego, który nie jest objęty zakresem stosowania ElektroG.

27 Z informacji przekazanych przez sąd odsyłający wynika, że gdyby Rademacher miał zostać uznany za producenta podlegającego obowiązkowi rejestracji przewidzianemu w § 6 ust. 2 ElektroG, wprowadzanie do obrotu omawianych napędów przez tę spółkę byłoby sprzeczne z § 3 ust. 1 i § 4 pkt 11 UWG w związku z § 2 i § 6 ust. 2 ElektroG tak długo, jak rzeczona spółka nie zostałaby zarejestrowana w Stiftung ear.

28 Ponieważ ElektroG ma na celu transpozycję do niemieckiego porządku prawnego dyrektywy 2002/96, sąd odsyłający zastanawia się, czy omawiane napędy są objęte pojęciem „narzędzi elektrycznych i elektronicznych” w rozumieniu tej dyrektywy oraz dyrektywy 2012/19. Ów sąd uważa bowiem, że zamiar prawodawcy Unii polegający na uniknięciu w możliwie najszerszym zakresie sytuacji, gdy surowce wtórne i toksyczne substancje pochodzące z komponentów elektrycznych i elektronicznych trafiają do ogólnych odpadów, jak również zaproponowana przez Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny) definicja pojęcia „narzędzia” jako „instrumentu, za pomocą którego oddziałuje się mechanicznie na przedmioty” przemawiają za udzieleniem twierdzącej odpowiedzi na to pytanie. Natomiast fakt, iż produkty wskazane w pkt 6 załącznika IB do dyrektywy 2002/96 i w pkt 6 załącznika II do dyrektywy 2012/19 oddziałują mechanicznie na przedmioty lub części, tak że przekształcają i tym samym zmieniają przedmioty lub materiały, podczas gdy omawiane napędy ani nie przekształcają, ani nie zmieniają przedmiotów lub materiałów, lecz po prostu sterują bramą garażową, przemawia za udzieleniem odpowiedzi negatywnej.

29 Sąd odsyłający uważa, że gdyby omawiane napędy miały zostać uznane za objęte pojęciem „narzędzi elektrycznych i elektronicznych”, należałoby jeszcze sprawdzić, czy owe napędy nie są wyłączone z zakresu stosowania, odpowiednio, dyrektywy 2002/96 i dyrektywy 2012/19, ponieważ stanowią części składowe „wielkogabarytowych stacjonarnych narzędzi przemysłowych” lub też stanowią część „innego rodzaju sprzętu”, który nie jest objęty zakresem stosowania tych dyrektyw. Sąd odsyłający twierdzi w tym względzie, że fakt, iż wspomniane napędy są montowane razem z bramą garażową w budynku i służą do sterowania jej pracą, pozwala sądzić, że nie spełniają one samodzielnej funkcji, lecz stanowią część składową stacjonarnego systemu ogólnego, podczas gdy okoliczność, że napędy te mogą zostać w dowolnym czasie zdemontowane, zamontowane na nowo lub dodane do wyposażenia budynku, pozwala uznać, że pełnią odrębną funkcję, co odróżnia je od stacjonarnego sprzętu elektrycznego.

30 W tych okolicznościach Landgericht Köln postanowił zatem zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 2 ust. 1 i art. 3 lit. a) dyrektywy 2002/96 oraz załączniki IA i IB do niej lub art. 2 ust. 1 lit. a) i art. 3 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2012/19 oraz załączniki I i II do niej należy interpretować w ten sposób, że napędy do bram (garażowych), zasilane prądem o napięciu znamionowym wynoszącym od ok. 220 do 240 woltów, które wraz z bramą (garażową) przeznaczone są do zamontowania w wyposażeniu budynku, objęte są pojęciem »EEE«, a w szczególności pojęciem »narzędzi elektrycznych i elektronicznych«?

2) W przypadku udzielenia na pytanie pierwsze odpowiedzi twierdzącej: czy pkt 6 załącznika IA oraz pkt 6 załącznika IB do dyrektywy 2002/96 lub art. 3 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2012/19 oraz pkt 6 załącznika I i pkt 6 załącznika II do niej należy interpretować w ten sposób, że napędy (do bram garażowych) opisane w pytaniu pierwszym powinny być uznane za części składowe »wielkogabarytowych stacjonarnych narzędzi przemysłowych« w rozumieniu tych przepisów?

3) W przypadku udzielenia na pytanie pierwsze odpowiedzi twierdzącej, a na pytanie drugie odpowiedzi przeczącej: czy art. 2 ust. 1 dyrektywy 2002/96 lub art. 2 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2012/19 należy interpretować w ten sposób, że napędy (do bram garażowych) opisane w pytaniu pierwszym powinny być uznane za części innego rodzaju sprzętu, który nie wchodzi w zakres stosowania tych dyrektyw?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności

31 Komisja Europejska uważa, że nawiązanie do dyrektywy 2002/96 jest bez znaczenia przy badaniu wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, ponieważ dyrektywa ta – zgodnie z art. 25 akapit pierwszy dyrektywy 2012/19 – została uchylona ze skutkiem od dnia 15 lutego 2014 r.

32 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi zwrócił się sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny, przy czym prawidłowość tych ustaleń nie podlega ocenie przez Trybunał, korzystają z domniemania, iż mają znaczenie dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w trybie prejudycjalnym, o które wnioskował sąd krajowy, jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje danymi na temat stanu faktycznego i prawnego, które są konieczne do udzielenia użytecznej odpowiedzi na pytania, które zostały mu przedstawione (wyroki: Fish Legal i Shirley, C-279/12, EU:C:2013:853, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo; a także Idrodinamica Spurgo Velox i in., C-161/13, EU:C:2014:307, pkt 29).

33 W niniejszym przypadku wprawdzie sąd odsyłający nie precyzuje powodów, z jakich wnosi o dokonanie wykładni dyrektywy 2002/96 „lub” dyrektywy 2012/19, jednak z akt przekazanych Trybunałowi wynika, po pierwsze, że Sommer wniósł skargę do sądu odsyłającego w lipcu 2013 r., czyli przed dniem 15 lutego 2014 r., w którym dyrektywa 2002/96 przestała obowiązywać, a po drugie, że Sommer żąda w swej skardze w szczególności zobowiązania Rademachera do naprawienia wszelkiej szkody, którą skarżący w postępowaniu głównym poniósł wskutek nieuczciwego podobno zachowania Rademachera, które to zachowanie najwyraźniej rozpoczęło się pod rządami dyrektywy 2002/96 i było kontynuowane pod rządami dyrektywy 2012/19.

34 W konsekwencji nie jest oczywiste, że wykładnia dyrektywy 2002/96 i dyrektywy 2012/19, o którą zwrócił się sąd odsyłający, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym.

35 Dlatego też wszystkie zadane pytania są dopuszczalne.

Co do istoty

36 W swych pytaniach, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zastanawia się w istocie, czy art. 2 ust. 1 i art. 3 lit. a) dyrektywy 2002/96, jak również pkt 6 załącznika IA i pkt 6 załącznika IB do tej dyrektywy z jednej strony oraz art. 2 ust. 1 lit. a), art. 2 ust. 3 lit. b) i art. 3 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy 2012/19, jak również pkt 6 załącznika I i pkt 6 załącznika II do tej dyrektywy z drugiej strony należy interpretować w ten sposób, że napędy bram garażowych, takie jak te, o których mowa w postępowaniu głównym, wymagające do prawidłowego działania zasilania prądem elektrycznym o napięciu znamionowym wynoszącym około 220–240 woltów, które zaprojektowane zostały tak, by zamontować je razem z odpowiednią bramą garażową jako część wyposażenia budynku, i które mogą zostać w dowolnym czasie zdemontowane, zamontowane na nowo lub dodane, są objęte zakresem stosowania, odpowiednio, dyrektywy 2002/96 i dyrektywy 2012/19 w okresie przejściowym wskazanym w art. 2 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2012/19 (zwanym dalej „okresem przejściowym").

37 Z art. 2 dyrektywy 2002/96 wynika, że jej zakresem stosowania objęte są produkty spełniające kumulatywnie trzy przesłanki, mianowicie, po pierwsze, stanowią one EEE, po drugie, są ujęte w kategoriach wymienionych w załączniku IA do tej dyrektywy, a po trzecie, nie są częścią innego rodzaju urządzenia, które nie wchodzi w zakres stosowania tej dyrektywy, i nie stanowią takiego urządzenia. Te same przesłanki zostały powtórzone w zasadzie w art. 2 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2012/19 w związku z ust. 3 tego artykułu, skąd wynika, że dyrektywę 2012/19 stosuje się w okresie przejściowym do EEE, który należy do kategorii wymienionych w załączniku I do tej dyrektywy i nie jest wskazany w jej art. 2 ust. 3.

38 Co się tyczy przede wszystkim pierwszej przesłanki wskazanej w poprzednim punkcie niniejszego wyroku, należy zaznaczyć, że art. 3 lit. a) dyrektywy 2002/96 i art. 3 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2012/19 definiują pojęcie „EEE" w prawie identyczny sposób, mianowicie jako sprzęt, którego prawidłowe działanie uzależnione jest od dopływu prądu elektrycznego lub obecności pól elektromagnetycznych, oraz sprzęt służący do wytwarzania, przesyłu oraz pomiaru prądu i pól elektromagnetycznych i zaprojektowany do użycia przy napięciu nieprzekraczającym 1000 woltów dla prądu przemiennego i 1500 woltów dla prądu stałego. Artykuł 3 lit. a) dyrektywy 2002/96 dodaje do tej definicji wymóg, by urządzenia były ujęte w kategoriach wymienionych w załączniku IA do tej dyrektywy.

39 W niniejszym przypadku z informacji przekazanych przez sąd odsyłający wynika, że omawiane napędy wymagają do prawidłowego działania zasilania prądem elektrycznym o napięciu znamionowym wynoszącym około 220–240 woltów, czyli napięciu nieprzekraczającym 1000 woltów dla prądu przemiennego lub 1500 woltów dla prądu stałego. Wynika stąd, że owe napędy mogą stanowić EEE w rozumieniu dyrektywy 2002/96 i że są one EEE w rozumieniu dyrektywy 2012/19.

40 Co się tyczy następnie drugiej przesłanki wskazanej w pkt 37 niniejszego wyroku, sąd odsyłający pragnie ustalić, czy omawiane napędy są objęte zakresem pkt 6, „Przyrządy elektryczne i elektroniczne (z wyjątkiem wielkogabarytowych, stacjonarnych przyrządów przemysłowych)", załącznika IA do dyrektywy 2002/96 „lub" pkt 6 załącznika I do dyrektywy 2012/19, który ma identyczne brzmienie.

41 Po pierwsze, należy zauważyć, że art. 2 ust. 1 zdanie drugie dyrektywy 2002/96 stanowi, że załącznik IB do niej „zawiera wykaz produktów ujętych w kategoriach wymienionych w załączniku IA", podczas gdy art. 2 ust. 1 lit. a) zdanie drugie dyrektywy 2012/19 stanowi, że załącznik II do tej dyrektywy „zawiera przykładowy wykaz EEE należącego do kategorii wymienionych w załączniku I". Po drugie, należy

stwierdzić, że napędy bram garażowych nie figurują jako takie wśród produktów wymienionych w pkt 6, „Narzędzia elektryczne i elektroniczne (z wyjątkiem wielkogabarytowych, stacjonarnych narzędzi przemysłowych)", załącznika IB do dyrektywy 2002/96 ani wśród produktów wymienionych w pkt 6 załącznika II do dyrektywy 2012/19, który jest identycznie zatytułowany.

42 Należy zaznaczyć w tym względzie, że nawet jeśli treść tego punktu odpowiada treści pkt 6 załącznika IB do dyrektywy 2002/96, to z art. 2 ust. 1 lit. a) zdanie drugie dyrektywy 2012/19, podobnie jak z tytułu załącznika II do niej, jasno wynika, iż wykaz EEE zawarty w tym załączniku jest przykładowy, podczas gdy dyrektywa 2002/96 nie stanowi wyraźnie, że wykaz przewidziany w jej załączniku IB ma taki przykładowy charakter.

43 Jednakże sama ta okoliczność nie powoduje, że wykaz zawarty w załączniku IB do dyrektywy 2002/96 ma wyczerpujący charakter. Z brzemienia art. 2 ust. 1 tej dyrektywy – w szczególności z faktu, iż ów przepis nie przewiduje, że załącznik IB do rzeczonej dyrektywy zawiera [konkretny] wykaz [tych] produktów objętych kategoriami wymienionymi w jej załączniku IA, ale [pewien] wykaz [takich] produktów – wynika bowiem, że ów wykaz jest przykładowy.

44 Z powyższych rozważań wynika, że art. 2 ust. 1 dyrektywy 2002/96 oraz załącznik IB do niej należy rozumieć w ten sposób, że ów załącznik zawiera przykładowy wykaz produktów ujętych w kategoriach wymienionych w załączniku IA do tej dyrektywy.

45 Dlatego też należy sprawdzić, czy omawiane napędy mogą być objęte kategorią „narzędzi elektrycznych i elektronicznych (z wyjątkiem wielkogabarytowych stacjonarnych narzędzi przemysłowych)" w rozumieniu dyrektyw 2002/96 i 2012/19.

46 W braku definicji terminu „narzędzia" we wspomnianych dyrektywach należy odnieść się w tym względzie – w celu ustalenia zakresu tego terminu – do jego ogólnego i powszechnie uznanego znaczenia (zob. analogicznie wyrok Endendijk, C-187/07, EU:C:2008:197, pkt 15 i przytoczone tam orzecznictwo). Ów termin oznacza zwykle każdy przedmiot służący do wykonania jakiejś czynności lub określonej pracy.

47 W konsekwencji, w chwili gdy omawiane napędy zostają zaopatrzone w energię elektryczną i pozwalają, zgodnie z informacjami przekazanymi przez sąd odsyłający, uruchomić bramy garażowe i sterować nimi, stanowią one narzędzia elektryczne lub elektroniczne w rozumieniu rzeczonych dyrektyw.

48 Wniosek ten nie zostaje podważony przez argument Rademachera, zgodnie z którym skoro omawiane napędy służą jedynie do wprawiania w ruch przedmiotów takich jak bramy garażowe, nie mogą one zostać upodobnione do produktów wymienionych w pkt 6 załącznika IB do dyrektywy 2002/96 i w pkt 6 załącznika II do dyrektywy 2012/19, jako że cechą wspólną tych produktów jest to, że służą one do przekształcania przedmiotów. Jak podkreśla Sommer w swych uwagach na piśmie, cecha ta nie może bowiem zostać uznana za wspólną dla wszystkich produktów wymienionych we wspomnianych pkt 6, ponieważ niektóre z tych produktów, takie jak narzędzia do przykręcania i odkręcania śrub, nie przekształcają przedmiotów, na które oddziałują bezpośrednio, lecz jedynie wprawiają je w ruch.

49 Jeśli chodzi o kwestię, czy omawiane napędy stanowią „wielkogabarytowe stacjonarne narzędzia przemysłowe" wyłączone z kategorii „narzędzi elektrycznych i elektronicznych" w rozumieniu dyrektyw 2002/96 i 2012/19, należy podkreślić, po pierwsze, że pierwsza z tych dyrektyw nie definiuje pojęcia „wielkogabarytowych stacjonarnych narzędzi przemysłowych". Jednakże zgodnie z orzecznictwem przytoczonym w pkt 46 powyżej należy zaznaczyć, że owo pojęcie obejmuje zazwyczaj narzędzia lub maszyny dużych rozmiarów, które są wykorzystywane w procesie przemysłowego wytwarzania lub przekształcania produktów, zostały zainstalowane w pozycji stacjonarnej i nie mogą normalnie zostać przeniesione lub usunięte. Wynika stąd, że omawiane napędy nie mogą w żadnym razie zostać uznane za „narzędzia przemysłowe", gdyż owe napędy nie są wykorzystywane w procesie przemysłowego wytwarzania lub przekształcania produktów. Po drugie, wspomniane napędy nie odpowiadają też

definicji „wielkogabarytowych stacjonarnych narzędzi przemysłowych” zawartej w art. 3 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2012/19, ponieważ nie są one głównie „użytkowane i utrzymywane przez profesjonalny personel w przemysłowym obiekcie produkcyjnym lub w obiekcie badawczo-rozwojowym”.

50 Z powyższych rozważań wynika, że omawiane napędy są objęte kategorią „narzędzi elektrycznych i elektronicznych (z wyjątkiem wielkogabarytowych stacjonarnych narzędzi przemysłowych)” w rozumieniu dyrektyw 2002/96 i 2012/19.

51 Wreszcie jeśli chodzi o trzecią z przesłanek wskazanych w pkt 37 niniejszego wyroku, sąd odsyłający zastanawia się, czy nie należy jednak uznać, że omawiane napędy stanowią część innego rodzaju urządzenia, który nie wchodzi w zakres stosowania dyrektywy 2002/96 w rozumieniu jej art. 2 ust. 1, „lub” że takie napędy stanowią sprzęt, który został specjalnie zaprojektowany i zainstalowany jako część innego rodzaju sprzętu, który jest wyłączony z zakresu stosowania dyrektywy 2012/19 lub który nie wchodzi w zakres jej stosowania i może spełniać swoją funkcję tylko jako część tego sprzętu, w rozumieniu art. 2 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2012/19.

52 Należy zaznaczyć w tym względzie, że zgodnie z art. 1 dyrektywy 2002/96 jej celem jest ograniczenie ilości WEEE, a ponadto ponowne użycie, recykling oraz inne formy odzysku takich odpadów, tak aby ograniczyć ilość usuwanych odpadów, jak również dążenie do poprawy funkcjonowania w środowisku naturalnym wszystkich podmiotów zaangażowanych w cykl życia EEE. Dyrektywa ta, zgodnie z jej motywami 10, 15 i 16, ma na celu objęcie wszystkich EEE używanych przez konsumentów oraz EEE przeznaczonych do użytku profesjonalnego, a także osiągnięcie wysokiego poziomu selektywnej zbiórki WEEE, aby zapewnić wybrany poziom ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego. Ponadto z motywów 6, 9, 14 i 15 dyrektywy 2012/19 wynika, że dyrektywa ta dąży zasadniczo do osiągnięcia tych samych celów.

53 Zważywszy na te cele, wyjątki od stosowania tych dyrektyw – przewidziane, odpowiednio, w art. 2 ust. 1 dyrektywy 2002/96 i w art. 2 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2012/19 – należy interpretować w ścisły sposób.

54 Rademacher podnosi zasadniczo, że omawiane napędy nie podlegają tym dyrektywom, ponieważ nie pełnią samodzielnej funkcji, lecz tworzą część składową zintegrowaną na stałe z wyposażeniem domowym danego budynku.

55 Jednakże jeśli chodzi o wyjątek przewidziany w art. 2 ust. 1 dyrektywy 2002/96, EEE w rozumieniu tej dyrektywy, który podobnie jak omawiane napędy może zostać w dowolnym czasie zdemontowany, zamontowany na nowo lub dodany do wyposażenia budynku, nie może zostać wyłączony z zakresu jej stosowania z tego tylko względu, że został „zaprojektowan[y] […] tak, by zamontować […] [go] jako część [tego] wyposażenia”. Wykładnia taka prowadziłaby bowiem do wykluczenia dużej części EEE ujętego wyraźnie w kategoriach wymienionych w załączniku IA do dyrektywy 2002/96 ze względu na sam fakt, iż ów EEE jest mocowany do budynku lub połączony z siecią elektryczną, w związku z czym byłaby ona sprzeczna z celami dyrektywy.

56 Co się tyczy wyjątku przewidzianego w art. 2 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2012/19, ma on jeszcze węższy charakter niż wyjątek przewidziany w art. 2 ust. 1 dyrektywy 2002/96, zważywszy, że ów wyjątek ma na celu wykluczenie jedynie sprzętu, który jest „specjalnie zaprojektowany i zainstalowany” jako część innego rodzaju sprzętu i który „może spełniać swoją funkcję tylko jako część tego sprzętu”. W tym względzie zgodnie z motywem 9 dyrektywy 2012/19 cele tej dyrektywy można osiągnąć bez konieczności włączania do jej zakresu stosowania wielkogabarytowych stałych instalacji, takich jak platformy wiertnicze, systemy transportu bagażu na lotniskach lub windy. Jednakże ten sam motyw przewiduje dwa przykłady EEE, mianowicie sprzęt oświetleniowy i panele fotowoltaiczne, które wprawdzie normalnie stanowią część stałych instalacji dużych rozmiarów, takich jak budynki, nie są jednak uznawane za „specjalnie” przeznaczone do zamontowania w takich instalacjach i przyjmuje się, że mogą one spełniać swe funkcje, nawet jeśli nie są ich integralną częścią.

57 Mając na względzie te przykłady oraz w zakresie, w jakim omawiane napędy mogą zostać w dowolnym czasie zdemontowane, zamontowane na nowo lub dodane do wyposażenia budynku, a zatem nie zostały zaprojektowane, by działać wyłącznie z niektórymi bramami, owe napędy nie mogą w żadnym razie zostać uznane za „specjalnie zaprojektowane i zainstalowane" jako część tego sprzętu w rozumieniu art. 2 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2012/19.

58 Dlatego też napędy bram garażowych, takie jak te, o których mowa w postępowaniu głównym, nie mogą zostać objęte wyjątkami przewidzianymi w art. 2 ust. 1 dyrektywy 2002/96 i w art. 2 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2012/19.

59 Mając na względzie całość powyższych rozważań, na zadane pytania należy odpowiedzieć, że art. 2 ust. 1 i art. 3 lit. a) dyrektywy 2002/96, jak również pkt 6 załącznika IA i pkt 6 załącznika IB do tej dyrektywy z jednej strony oraz art. 2 ust. 1 lit. a), art. 2 ust. 3 lit. b) i art. 3 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy 2012/19, jak również pkt 6 załącznika I i pkt 6 załącznika II do tej dyrektywy z drugiej strony należy interpretować w ten sposób, że napędy bram garażowych, takie jak te, o których mowa w postępowaniu głównym, wymagające do prawidłowego działania zasilania prądem elektrycznym o napięciu znamionowym wynoszącym około 220–240 woltów, które zaprojektowane zostały tak, by zamontować je razem z odpowiednią bramą garażową jako część wyposażenia budynku, i które mogą zostać w dowolnym czasie zdemontowane, zamontowane na nowo lub dodane, są objęte w okresie przejściowym zakresem stosowania, odpowiednio, dyrektywy 2002/96 i dyrektywy 2012/19.

W przedmiocie kosztów

60 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 2 ust. 1 i art. 3 lit. a) dyrektywy 2002/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie zużytego sprzętu elektrotechnicznego i elektronicznego (WEEE), jak również pkt 6 załącznika IA i pkt 6 załącznika IB do tej dyrektywy z jednej strony oraz art. 2 ust. 1 lit. a), art. 2 ust. 3 lit. b) i art. 3 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/19/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (WEEE), jak również pkt 6 załącznika I i pkt 6 załącznika II do tej dyrektywy z drugiej strony należy interpretować w ten sposób, że napędy bram garażowych, takie jak te, o których mowa w postępowaniu głównym, wymagające do prawidłowego działania zasilania prądem elektrycznym o napięciu znamionowym wynoszącym około 220–240 woltów, które zaprojektowane zostały tak, by zamontować je razem z odpowiednią bramą garażową jako część wyposażenia budynku, i które mogą zostać w dowolnym czasie zdemontowane, zamontowane na nowo lub dodane do tego wyposażenia, są objęte zakresem stosowania, odpowiednio, dyrektywy 2002/96/WE i dyrektywy 2012/19/UE w okresie przejściowym wskazanym w art. 2 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2012/19/UE.

Podpisy